

Міністерство освіти і науки України
ННВК «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум»
Вінницький національний аграрний університет
Чернятинський коледж ВНАУ

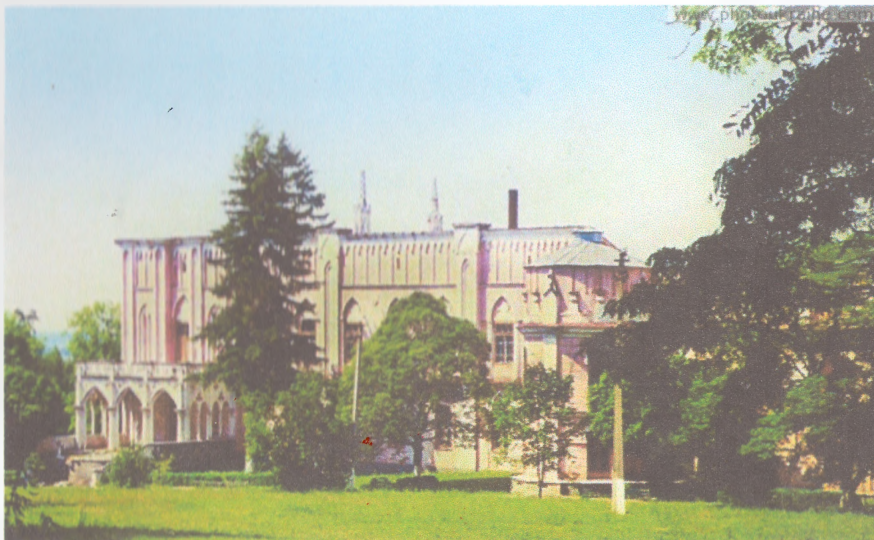
Національний університет біоресурсів і природокористування України
ТОВСП «Мед Поділля»

Жмеринська районна державна адміністрація
Спілка бджолярів Жмеринського району

ПРОГРАМА

**Всеукраїнська науково-практична конференція
молодих вчених та студентів
«Впровадження передових технологій у виробництво
продукції бджільництва»
21-22 березня 2019 року**

с. Чернятин,
Жмеринський район, Вінницька область

- 12.30-12.35** «Функціональні продукти – основа здорового харчування»
СОЛОМОН Алла Миколаївна, кандидат технічних наук, доцент кафедри харчових технологій і мікробіології Вінницького національного аграрного університету
- 12.35-12.40** «Розвиток промислового бджільництва в сучасних умовах»
БЕРЕЖНЮК Наталія Анатоліївна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри технології виробництва продуктів тваринництва Вінницького національного аграрного університету
- 12.40-12.45** «Фактори впливу на продуктивність і виживання бджолоїної сім'ї»
ЦАРУК Людмила Леонідівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри технології виробництва продуктів тваринництва Вінницького національного аграрного університету
- 12.45-12.50** «Сучасні методи отримання додаткової високоякісної продукції бджільництва»
ОГОРОДНІЧУК Галина Михайлівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри технології виробництва продуктів тваринництва Вінницького національного аграрного університету
- 12.50-12.55** «Проблеми розвитку органічного бджільництва в Україні»
ТРАЧУК Євген Григорович, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри технології виробництва продуктів тваринництва Вінницького національного аграрного університету
- 12.55-13.00** «Перспективи застосування пробіотиків з метою підвищення життєздатності бджіл»
РАЗАНОВА Олена Петрівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри технології виробництва продуктів тваринництва Вінницького національного аграрного університету
- 13.00-13.05** «Якість медів різного походження Вінницької області»
ЗОТЬКО Микола Олександрович, кандидат біологічних наук, доцент Вінницького національного аграрного університету
- 13.05-13.10** «Роль архітектурної пам'ятки Вігославських-Львових в заснуванні спеціальності «Бджільництво» на теренах Поділля»
ВОЛКОТРУБ Аркадій Олексійович, заступник директора з виховної роботи, заступник голови оргкомітету Чернятинського коледжу Вінницького національного аграрного університету.
ВОЗНЮК Оксана Іванівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри технології виробництва продуктів тваринництва Вінницького національного аграрного університету

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОБІОТИКІВ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ БДЖІЛ

Разанова О.П., кандидат с.-г. наук, доцент

У бджільництві практикується часткова заміна кормового меду цукровим сиропом для поповнення зимового запасу кормів. Переробка бджолами цукрового сиропу призводить до скорочення їх тривалості життя, знижується запас поживних речовин у тілі і холодостійкість.

Ученими і практиками проводяться дослідження щодо введення ефективних добавок до цукрового сиропу, що поліпшують розвиток бджолиних сімей і позитивно впливають на тривалість життя і результат зимівлі.

Новим підходом у профілактиці і боротьбі із захворюваннями у може бути використання пробіотиків.

Метою роботи було обґрунтувати можливість застосування пробіотика на основі аеробних спороутворюючих бактерій у бджільництві та вивчити його вплив на життєздатність бджіл.

На першому етапі, з метою вивчення впливу пробіотичної кормової добавки біосевен на бджіл, ми досліджували тривалість життя бджіл в ентомологічних садках розміром 10x10 см. На другому – досліджували масу ректумів бджіл. Для цього сформували 2 групи, по 3 садки у кожній. Садки заселяли одноденними бджолами. У садок поміщали по 50 молодих бджіл і утримували їх в термостаті за температури 28⁰С і вологості повітря 50-80%.

Для годівлі бджіл у садки ставили одну пробірку з сиропом, другу – з водою. Бджолам контрольної групи давали цукровий сироп (1:1), дослідної – до цукрового сиропу додавали досліджувану добавку біосевен, із розрахунку 2 мг на 1 л сиропу. Кожен садок з бджолами отримував 2,0 мл корму і 1 мл води щодня. Також проводився облік кількості витраченого корму.

Дослід тривав 36 діб – до загибелі більшої половини бджіл від початку досліду. В останню добу досліду у бджіл визначали калове навантаження,

вимірювали вміст задньої кишки. Бджоли почали гинути у садочках контрольної групи на 6 добу (2,7%), дослідної – на 8 добу (0,7%). У першу декаду досліджу загибло бджіл у 1-й групі 7,9%, 2-й – 1,7%. З кожним наступним днем кількість підмору збільшувалась в обох групах. Проте, у дослідній ця кількість була значно меншою, і на 20 добу даний показник був на рівні 19,3% проти 46,3% у контролі. На 30 добу у 1-й групі загибло 70,5%, 2-й – 41,4% до кількості бджіл на початку досліджу.

Таблиця 1

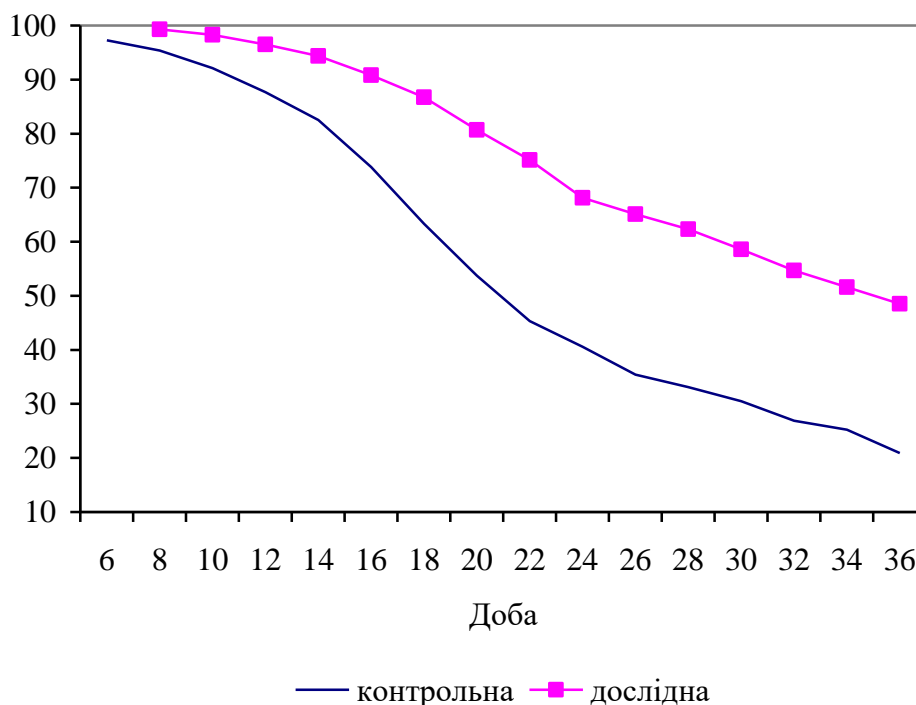
Збереженість бджіл в ентомологічних садках (n=150)

Дні обліку, діб	Кількість живих бджіл, шт.	
	група	
	контрольна	дослідна
6	146,0±0,38	
8	143,1±0,87	149,1±1,21
10	138,1±1,25	147,5±2,15
12	131,5±2,48	144,8±1,84
14	123,8±2,68	141,7±1,92
16	110,7±4,01	136,2±2,04
18	95,0±2,11	130,1±2,54
20	80,5±1,98	121,0±2,03
22	68,0±2,87	112,7±1,95
24	60,9±4,07	102,2±4,11
26	53,1±3,87	97,7±3,28
28	49,6±2,15	93,5±3,34
30	45,7±3,24	87,9±2,91
32	40,4±1,84	82,0±1,04
34	37,8±2,06	77,4±2,87
36	31,4±2,01	72,7±4,18
Загибло бджіл, всього	119	78

Всього у контролі мертвих бджіл було найбільше – 79,3%, у досліді – 52,0%. Протягом досліджу за результатами підрахунків у контролі загибло на 27,3% більше бджіл. Найвища смертність виявлена у піддослідних групах контрольної групи у період із 16 по 22 добу, дослідної – з 18 по 24.

На кінець досліджу, на 36 добу, найкращі показники життєздатності виявлено у дослідній групі (на 27,6% вище), бджоли якої споживали

пробіотичну добавку на основі молочнокислих бактерій (рис.1).

Рис. 1. Динаміка тривалості життя медоносних бджіл, % до початку досліджу

Результати отриманих досліджень свідчать про позитивний вплив молочнокислих бактерій на подовження тривалості життя бджіл. Проте, ще не визначені оптимальні дози введення пробіотичної добавки до сиропу та вплив на господарсько-корисні показники бджіл, і тому є необхідність у подальших дослідженнях.

На наступному етапі досліджень нами вивчено вплив пробіотичної добавки біосевен на наповненість задньої кишки бджіл неперетравними рештками корму на кінець досліджу.

Найбільша маса ректумів виявлена у контрольній групі, де була у середньому на рівні 31,6 мг (табл. 2).

Таблиця 2

Калове навантаження ректумів бджіл, мг

Показник	Група сімей	
	контрольна	дослідна

M±m	31,6±0,27	24,2±0,18
lim	27-33	22-25
Коефіцієнт мінливості	6,1	5,6

У групі бджіл, які споживали сироп із молочнокислими бактеріями, кількість неперетравлених решток виявлена меншою і становила разом із ректумами 24,2 мг. Даний показник у дослідній групі був меншим порівняно з контролем на 7,4 мг, або 23,4%.

Маса ректумів з неперетравленими рештками у бджіл контрольної групи знаходилась у діапазоні від 27 до 33 мг. При цьому коефіцієнт мінливості складав 6,1 проти 5,6 – у досліді. У дослідній групі калове навантаження було дещо меншим, у межах 22-25 мг.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ННВК «ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-НАВЧАЛЬНИЙ КОНСОРЦІУМ»
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧЕРНЯТИНСЬКИЙ КОЛЕДЖ ВІННИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

СЕРТИФІКАТ

учасника Всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих вчених та студентів
«Впровадження передових технологій у
виробництво продукції бджільництва»

(Держ.реєстр.УкрІНТЕІ №69 від 20.02.2019р.)

Разанової Олени Петрівни

Президент Консорціуму

Г.М. Калетнік

Ректор ВНАУ

В.А. Мазур

Директор ЧК ВНАУ

В.П. Кучерявий

21-22 березня 2019 р.